

TILGÆNGELIGHEDSUDVALGET

v/ fmd. dommer Anders Martin Jensen
Retten i Næstved
Gardehusarvej 5, Næstved

BERETNING 25

Om vurdering af praksis på tilgængelighedsområdet
i perioden 1.1.2019 - 31.12.2019

Afgivet af et udvalg under kulturministeren nedsat i henhold til
arkivloven, lovbekendtgørelse nr. 1201 af 28. september 2016

Indholdsfortegnelse

I	INDLEDNING	3
II	UDVALGETS OVERVEJELSER	5
A.	RIGSARKIVET	5
1.	Bevaring, kassation og aflevering af arkivalier.....	5
1.1.	Aflevering af papirarkivalier og digitale arkivalier.....	5
1.2.	Reviderede bestemmelser for arkivalier.....	5
1.3.	Tilsynet med arkivdannelsen og uhjemlede kassationer	5
2.	Fastsættelse af længere tilgængelighedsfrister efter arkivlovens § 27.....	6
3.	Praksis vedrørende dispensationer	7
3.1.	Sagsbehandlingstider hos Rigsarkivet og hos myndigheder	7
3.2.	Tilladelser og afslag	8
3.3.	Enkeltsager om dispensation	8
3.3.1.	Afslag vedrørende strafferetlige arkivalier	9
3.3.2.	Afslag på adgang til arkivalier med forlænget tilgængelighedsfrist, navnlig ældre arkivalier fra Politiets Efterretningstjeneste	10
3.4.	Vilkår for adgang til personfølsomme oplysninger	11
B.	KOMMUNALE ARKIVER	11
III	SAMMENFATNING	12

I. INDLEDNING

Udvalget til vurdering af praksis på tilgængelighedsområdet blev nedsat første gang i henhold til arkivloven fra 1994 og er senest nedsat i henhold til lov nr. 1050 af 17. december 2002, som trådte i kraft den 1. juli 2003. Efter lovens § 39 nedsætter kulturministeren et udvalg - Tilgængelighedsudvalget - til at vurdere de offentlige arkivers og myndigheders praksis på tilgængelighedsområdet.

Det er udvalgets kommissorium at vurdere praksis på tilgængelighedsområdet på baggrund af en årlig rapport udarbejdet af rigsarkivaren og at udtale sig om, hvorvidt der bør gennemføres ændringer på området.

Rigsarkivarens årlige rapport skal beskrive følgende hovedpunkter:

- Praksis vedrørende tilgængelighed til ikke-afleverede statslige arkivalier, der er over 20 år gamle.
- Afleveringspraksis
- Praksis vedrørende tilgængelighedsfrister og screening
- Praksis vedrørende dispensationer
- Praksis vedrørende tilgængelighed til kommunale arkivalier, der er over 20 år gamle.

Udvalget kan anmode om supplerende oplysninger om sagsbehandlingen fra Statens Arkiver og kan som led i den årlige rapportering kommentere enkeltsager af principiel interesse. En repræsentant fra Statens Arkiver kan deltage i udvalgets møder for at give udvalget de nødvendige oplysninger i den forbindelse.

På baggrund af udvalgets drøftelser afgives en årlig beretning til kulturministeren.

Udvalgets virksomhed omfatter statens arkiver og de kommunale og regionale arkiver.

Statens Arkivers Rapport om praksis på tilgængelighedsområdet 2019 vedrører perioden fra 1. januar til 31. december 2019. Rapporten handler om såvel Statens Arkiver som de kommunale arkiver.

Rapporten har dannet grundlag for udvalgets arbejde med Beretning 25.

Udvalget har i perioden fra modtagelsen af Statens Arkivers rapport til afgivelsen af Beretning 25 afholdt to møder. Rigsarkivaren har deltaget i et af disse.

På tidspunktet for afgivelse af Beretning 25 er medlemmerne af Tilgængelighedsudvalget følgende:

Formand:

Dommer Anders Martin Jensen

Øvrige medlemmer:

Forskningens repræsentanter:

Lektor Heidi Vad Jønsson, Syddansk Universitet

Lektor Rasmus Mølgaard Mariager, Københavns Universitet

Pressens repræsentanter:

Journalist Villy Dall

Seniorkonsulent, cand.jur. Christina Moshøj, Danske Medier

Forvaltningens repræsentanter:

Fuldmægtig Caroline Rubow, Udenrigsministeriet

Pens. kommandørkaptajn Theis Peter Riber, Forsvarsministeriet

Seniorkonsulent Flemming Nielsen, Kommunernes Landsforening

II. UDVALGETS OVERVEJELSER

A. RIGSARKIVET

1. Bevaring, kassation og aflevering af arkivalier

1.1. Aflevering af papirarkivalier og digitale arkivalier

Rigsarkivet oplyser i rapporten for 2019 om følgende udskudte afleveringer på grund af hyppig administrativ brug:

- Finansministeriet, journalsager 1998-2006.
- Retten i Aalborg, skiftesaglister 1980-2004.
- Retten i Holstebro, testamenter 1961-1970 og skiftesaglister 1965-2004.
- Retten i Hjørring, skiftesaglister 1948-2004 og skifteanmodninger 1987-2006.
- Retten i Herning, forskellige skifteretlige arkivalier fra 1943-2006.

Rigsarkivet har tidligere oplyst over for Tilgængelighedsudvalget i forbindelse med beretningen for 2016, at en udskydelse betyder, at afleveringen foreløbigt udskydes indtil næste afleveringstermin, typisk 5 år. Rigsarkivet gør myndigheden opmærksom på pligten til at stille arkivalierne til rådighed for offentligheden. Det er endvidere muligt at søge på arkivalierne i Rigsarkivets arkivdatabase Daisy.

De anførte udskudte afleveringer giver ikke udvalget anledning til bemærkninger.

1.2. Reviderede bestemmelser for arkivalier

Rigsarkivet oplyser i rapporten, at der i 2019 er udstedt bekendtgørelse nr. 27. af 9. januar 2019 om bevaring og kassation af politikredsens arkivalier skabt efter 1. januar 2007,

der viderefører tidligere udstedte bestemmelser, fordi politiet ikke som forventet er overgået til digital sagsdannelse.

1.3. Tilsynet med arkivdannelsen og uhjemlede kassationer

Rapporten for 2019 indeholder ikke oplysninger om uhjemlede kassationer i 2019.

Der er i 2019 ikke gennemført landsdækkende tilsyn, der gennemføres med 6-7 års mellemrum.

Det anførte om giver ikke udvalget anledning til bemærkninger.

2. Fastsættelse af længere tilgængelighedsfrister efter arkivlovens § 27

Forlængelsen af den almindelige tilgængelighedsfrist på 20 år medfører, at de pågældende arkivalier indtil fristens udløb kun er tilgængelige med samtykke fra den pågældende myndighed, jf. arkivlovens § 33, nr. 1, jf. § 22.

Det fremgår af rapporten for 2019, at der er fastsat forlængede tilgængelighedsfrister for

- en række sager i Danmarks Tekniske Universitets ESDH-system om samarbejde med NASA og virksomheder, jf. arkivlovens § 27, stk. 1, nr. 1 og 5 (60 år);
- seks arkivpakker om Finderupbunkeren fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (60 år);
- Forsvarsministeriets Personalestyrelses it-system DeMars, jf. § 27, stk. 1, nr. 6 (60 år);
- undersøgelsesmateriale fra Havarikommissionen for Civil Luftfart og Jernbane, jf. § 27, stk. 1, nr. 3 (60 år);
- dossiersager 1931-2011 fra den tidligere Slots- og Ejendomsstyrelse og dennes forgængermyndigheder (60 år); og
- en forlænget afleveringsfrist (80 år) for arkivalier fra Irak- og Afghanistankommissionen.

Rigsarkivaren har i forbindelse med mødet med udvalget supplerende oplyst, at it-systemet DeMars blandt andet indeholder oplysninger om forswarets ansatte, og at der er et særligt behov for at beskytte oplysninger om, hvilket personel, der har været udsendt og deltaget i krigshandlinger.

Rigsarkivaren har endvidere supplerende oplyst, at baggrunden for den forlængede tilgængelighedsfrist for undersøgelsesmateriale fra Havarikommissionen er luftfarts- og jernbanelovens særlige bestemmelser om tavshedspligt for undersøgelsesmateriale, der også er undtaget fra aktindsigt i medfør af offentlighedsloven.

Dossiersagerne fra Slots- og Ejendomsstyrelsen indeholder oplysninger om bygninger med et højt sikkerhedsniveau, der anvendes af blandt andet kongehuset.

De anførte forlængelser af tilgængelighedsfrister giver ikke udvalget anledning til bemærkninger.

3. Praksis vedrørende dispensationer

3.1. Sagsbehandlingstider hos Rigsarkivet og hos myndigheder

Arkivlovens § 36 fastsætter en svarfrist på højst 15 dage for ansøgninger eller henvendelser om benyttelse af ikke umiddelbart tilgængeligt arkivmateriale. Sagsbehandlingstiderne er yderligere indskærpet i rigsarkivarens instruks om behandling af tilgængelighedssager, kapitel X, afsnit A, hvori det hedder:

”A. *Svarfrister*

1. Ansøgeren skal efter arkivlovens § 36 have svar inden 15 dage. Denne frist skal ubetinget overholdes.
2. Fristen regnes fra ansøgningens modtagelse til afsendelse af svar, således at alle kalenderdage regnes med, herunder modtagelsesdagen. Svar skal altså afgå fra Statens Arkiver senest den 15. dag.
3. Svarfristen gælder også i de tilfælde, hvor der ikke foreligger en afgørelse. I så fald skal Statens Arkiver efter arkivlovens § 36 oplyse om grunden hertil, herunder om hvornår svaret kan ventes.
4. Hvis rigsarkivaren eller den, han bemyndiger hertil, træffer afgørelse, vil grunden til senere besvarelse, normalt være, at afgørelsen kræver meget omfattende undersøgelser, eller at der er opstået en så alvorlig tvivl, at sagen er forelagt rigsarkivaren eller afleverende myndighed.
5. Skal der høres om samtykke, skal skrivelse til afleverende myndighed afgå snarest og senest den 15. dag fra og med modtagelse af ansøgningen.
6. Ansøgeren orienteres med kopi af høringsskrivelse. I orienteringen anføres, at svar først kan ventes, når afleverende myndighed har taget stilling til samtykke.
7. I høringsskrivelse mindes afleverende myndighed om, at fristen for svar på samtykke efter arkivloven er 30 dage.
8. Har Statens Arkiver ikke modtaget svar på høring om samtykke inden 30 dage, rykkes afleverende myndighed snarest, dog senest inden 10 dage.”

Rigsarkivet skal behandle henvendelsen senest fem dage efter modtagelsen af svaret, hvis ansøgeren skal svares på grundlag af et samtykke fra den afleverende myndighed.

Rigsarkivet laver ugentlige fejlsøgninger og rapporter om sagernes frister og overskridelser, og hver enkelt overskridelse rapporteres særskilt.

Der foreligger ikke en opgørelse eller et overslag vedrørende den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i 2019, men opgørelsen for overskridelser i 2019 viser, at sagsbehandlingstiden er overskredet i 83 (ca. 1 %) af i alt 7.987 besvarelser.

Rigsarkivet har i forbindelse med mødet med udvalget oplyst, at brugere af digitale arkivalier normalt vejledes om en sagsbehandlingstid på mindst 1½ måned, når der skal indhentes samtykke fra Datatilsynet og den afleverende myndighed og det digitale materiale herefter gøres klar til udlevering.

I de sager, hvor Rigsarkivet skal indhente samtykke fra den afleverende myndighed, var det i 2019 nødvendigt at rykke en række myndigheder. Forsvarets Personalestyrelse var mellem 4 og 12 måneder om at besvare 4 forespørgsler. Politiets Efterretningstjeneste var mellem 2 og 11 måneder om at besvare 4 for forespørgsler. Københavns Politi var 5 måneder om at besvare en forespørgsel, mens Retten i Glostrup var 9 måneder om en forespørgsel.

Udvalget finder, at Rigsarkivets sagsbehandlingstider og fokus herpå generelt fortsat må anses for særdeles tilfredsstillende. Nogle myndigheder har i enkelte tilfælde været for længe om at svare, mens Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Personalestyrelse i flere tilfælde har været for længe om at svare. Ligesom i 2018 er det generelle indtryk dog fortsat, at svartiderne er bedre end tidligere.

3.2. Tilladelser og afslag

I rigsarkivarens instruks om behandling af tilgængelighedssager, kapitel X, afsnit C, hedder det om indberetning af oplysninger:

- ”1. Efter arkivlovens § 39, stk. 3, skal rigsarkivaren hvert år til kulturministeren afgive rapport om tilgængelighed.
2. Med henblik på udarbejdelse af denne rapport afgiver alle enheder senest 14 dage efter udløbet af hvert kvartal oplysning om behandling og afgørelse af ansøgninger efter arkivlovens § 31 efter de tidligere herom udstedte bestemmelser, dog således at indberetningerne nu følger kalenderens kvartaler.
3. Afslag indberettes løbende til rigsarkivaren med kopi af sagens vigtigste dokumenter (ansøgning, svar på samtykkehøring og brev til ansøger).”

For så vidt angår de offentlige arkiver afgjorde Rigsarkivet i 2019 4421 sager mod 3982 sager i 2018, 3559 i 2017 og 3329 i 2016. Afgørelserne i 2019 fordelte sig på 4338 tilladelser og 83 afslag mod 3901 tilladelser og 81 afslag i 2018, 3474 tilladelser og 85 afslag i 2017 og 3279 tilladelser og 50 afslag i 2016.

Rigsarkivaren har tidligere over for udvalget oplyst, at et afslag tæller fuldt med i statistikken, også selvom der alene er tale om et delvis afslag på en ansøgning, der i øvrigt kan imødekommes og i så fald tillige tæller som en tilladelse.

Der er således tale om et i det væsentlige uændret forhold mellem antallet af afslag og tilladelser i forhold til foregående år (2,0 % i 2019 mod 2,1 % i 2018 2,4 % i 2017 og 1,5 % i 2016).

Afslagsprocenterne, der ligesom de foregående år er lave, samt de i øvrigt foreliggende oplysninger om afslagene, giver ikke udvalget anledning til bemærkninger.

3.3. Enkelt-sager om dispensation

Rigsarkivet har generelt om sagsbehandlingen, når en ansøgning ikke eller ikke fuldt ud imødekommes, eller når ansøgeren har svært ved at præcisere sin ansøgning og derfor er nødt til at ansøge bredt, supplerende oplyst følgende:

- 1) I de tilfælde hvor Rigsarkivet skal indhente samtykke fra afleverende myndighed inden afgørelsen, og myndigheden træffer afgørelse om ikke at give samtykke, får ansøgeren en foreløbig afgørelse/partshøring fra Rigsarkivet med oplysning om muligheden for at indsende supplerende og korrigerende oplysninger. Modtager Rigsarkivet ikke yderligere oplysninger fra ansøger, får ansøgeren en endelig afgørelse (et afslag). Det er de endelige afslag, der fremgår af regesten. Modtager Rigsarkivet yderligere oplysninger fra ansøger vil Rigsarkivet normalt forelægge spørgsmålet for afleverende myndighed igen.
- 2) I de tilfælde hvor Rigsarkivet selv træffer afgørelsen, jf. arkivlovens § 23, og i de tilfælde hvor Rigsarkivet har givet ansøger et endeligt afslag, modtager ansøgeren en klagevejledning, det vil sige vejledning om klage til ressortmyndigheden og oplysning om pågældende ressortmyndighed.
- 3) Hvis en ansøgning ikke fuldt ud kan imødekommes (afslag på dokumentniveau) på baggrund af myndighedens samtykke, anmoder Rigsarkivet myndigheden om præcist at oplyse hvilke dokumenter, der er omfattet af samtykket henholdsvis afslaget. Ansøgeren får herefter adgang til dokumenterne omfattet af samtykket og klagevejledning, jf. under 1), om dokumenterne omfattet af afslaget.
- 4) Hvis en ansøger har svært ved at præcisere en ansøgning, forsøger Rigsarkivet at vejlede ansøgeren om, hvordan ansøgningen kan præciseres; det vil sige hvilke hjælpemidler, søgemidler og lignende, der kan benyttes. Denne sagsbehandling registreres ikke som en afgørelse.

3.3.1. Afslag vedrørende strafferetlige arkivalier

Arkivlovens § 24, stk. 1, blev ved lov nr. 532 af 6. juni 2007 ændret således, at tilgængelighedsfristen for arkivenheder, der omfatter materiale sager inden for strafferetsplejen, blev nedsat fra 75 til 20 år, men således at adgangsspørgsmålet i alle sager, der er yngre end 50 år, skal forelægges den afleverende myndighed, der, hvor det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn, konkret kan beslutte at nægte adgang til arkivenheder, som omfatter sager inden for strafferetsplejen, der er yngre end 50 år.

Hvis sagen indeholder oplysninger om enkeltpersoners private, herunder økonomiske forhold, skal den tillige behandles efter arkivlovens § 23, stk. 1, som Rigsarkivet dispenserer fra, jf. arkivlovens § 31.

En del af afslagene i 2019 vedrører nyere strafferetligt materiale.

Det fremgår af rapporten, at Rigsarkivet i 2019 fra journalister fortsat modtog flere anmodninger om adgang til arkivalier - typisk retsbøger, dombøger og akter vedrørende ef-

terforskningen - fra nyere drabssager med henblik på research og i nogle tilfælde publikationer (blandt andet dokumentarprogrammer og en bog om begrebet "ondskab"). Rigsarkivet har i disse sager fastholdt en restriktiv praksis, jf. arkivlovens § 23, hvor hensynet til privatlivets fred hos personer nævnt i materialet og nulevende efterladte vægtes højere end hensynet til i detaljer at kunne formidle historier om sagerne til offentligheden. Stigningen i sådanne ansøgninger har derfor ført til et stigende antal afslag.

Det fremgår af rapportens afsnit om *Praksis vedrørende dispensationer* og afslagsregesten, at nogle af afslagene er givet af Rigsarkivet under henvisning til arkivlovens § 23, stk. 1, om en tilgængelighedsfrist på 75 år for arkivenheder, som indeholder oplysninger om enkeltpersoners private forhold. Andre af afslagene er givet, fordi den afleverende myndighed ikke har givet samtykke, jf. arkivlovens § 24.

Sagerne med afslag, jf. arkivlovens § 23, stk. 1, har vedrørt blandt andet fotografier fra en fangejournal og mentalerklæringer og akter i øvrigt fra sager om drab, røveri, pædofili.

Sagerne med afslag, jf. arkivlovens § 24, har vedrørt blandt videoptagelser af vold, akter for Blekingegadesagen, selvmordssager, drabssager og pædofilisager.

Rigsarkivet har i forbindelse med mødet med udvalget supplerende oplyst blandt andet, at Rigsarkivet træffer afgørelse efter arkivlovens § 23 uden at høre den afleverende myndighed. De "væsentlige hensyn", som den afleverende myndighed skal beskytte efter arkivlovens § 24 er blandt andet hensynet til vidner og forurettede. Der er for så vidt et overlap mellem beskyttelsen efter § 23 og § 24, men § 24 beskytter tillige anklagemyndighedens og politiets efterforskningsmetoder, hensynet til fortsat verserende sager og hensynet til samarbejdet med andre landes myndigheder.

Som Rigsarkivet selv anfører, er arkivets praksis med hensyn til adgang til arkivalier inden for strafferetsplejen, jf. arkivlovens § 23, restriktiv. Det samme er formentlig ofte tilfældet, når de afleverende myndigheder træffer afgørelse om samtykke, jf. arkivlovens § 23. Efter en samlet vurdering af de særlige hensyn til beskyttelse af privatlivet og efterforskningen af straffesager og oplysningerne om de ansøgninger om adgang, der er blevet afslået, finder udvalget, at der ikke er grundlag for at kritisere den afvejning af modsatrettede hensyn, der fører til den restriktive praksis.

3.3.2. Afslag på adgang til arkivalier med forlænget tilgængelighedsfrist, navnlig ældre arkivalier fra Politiets Efterretningstjeneste

Det fremgår af rapporten for 2019, at 10 forskellige ansøgere i årets løb har fået afslag på vedrørende dele af materiale fra tiden omkring 2. Verdenskrig om krigsfanger i Sovjetunionen og krigsforbrydere. Materialet er en del af Politiets Efterretningstjenestes arkiv, der blev afleveret til Rigsarkivet i 2011. Det fremgår af regesten, at afslagene er meddelt efter arkivlovens § 27 om dokumenter, for hvilke der er fastsat en længere tilgængelighedsfrist,

fordi Politiets Efterretningstjeneste ikke har givet samtykke. Begrundelserne, der henviser til hensynet til efterretningstjenestens samarbejde med udenlandske samarbejdspartnere og risikoen for identifikation af humane kilder, er tilsyneladende enslydende.

Rigsarkivet har i forbindelse med mødet med udvalget nærmere oplyst, at PETs afslag på adgang til arkivalier med forlænget tilgængelighedsfrist ofte har enslydende begrundelser, som Rigsarkivet tager til efterretning.

Udvalget finder efter karakteren af de pågældende sager, at der ikke er grundlag for at kritisere den tilsyneladende restriktive praksis med hensyn til adgang til selv ældre arkivalier med forlænget tilgængelighedsfrist. Udvalget bemærker dog, at den standardprægede begrundelse om hensynet til efterretningstjenestens udenlandske samarbejdspartnere og beskyttelsen af humane kilder, der anvendes selv for så vidt angår ældre arkivalier, ikke giver mulighed for nærmere at vurdere PETs afvejning af de efterretningsmæssige hensyn i forhold til hensynet til adgang til arkivalierne.

3.4. Vilkår for adgang til personfølsomme oplysninger, jf. arkivlovens § 41

Rigsarkivet har i forbindelse med mødet med udvalget oplyst, at standardvilkårene for adgang til ikke umiddelbart tilgængelige arkivalier, jf. arkivlovens § 41, stk. 2, når der søges til fremstillings- (forskningsformål) er følgende:

- 1) *At ansøgeren ikke offentliggør eller viderebringer oplysninger om enkeltpersoners private og økonomiske forhold på en sådan måde, at det er muligt at genkende personen. Det gælder oplysninger, som ansøgeren kun kender fra materialet.*
- 2) *At ansøgeren ikke offentliggør eller viderebringer navnene på personer, der ikke er beslutningstagere (dvs. personer, der ikke har haft et selvstændigt administrativt eller politisk ansvar). Det gælder dog ikke, hvis navnene tidligere har været offentliggjort eller er almindelig kendte i forbindelse med de forhold, ansøgeren undersøger.*
- 3) *At ansøgeren ikke offentliggør eller viderebringer hele dokumenter. Ansøgeren kan dog referere, beskrive og skrive kortere citater fra dokumenterne.*
- 4) *At ansøgeren ikke på grundlag af oplysninger i materialet, kontakter de personer, der er nævnt, eller disses pårørende.*

Rigsarkivet har endvidere oplyst, at langt de fleste myndigheder giver samtykke til, at der gives adgang til ikke umiddelbart tilgængeligt materiale på de anførte vilkår.

B. DE KOMMUNALE ARKIVER.

Rigsarkivet udsendte i 2019 i lighed med tidligere år et spørgeskema til samtlige 98 kommuner, der blev bedt om at indberette antallet og udfaldet af ansøgninger om benyttelse af ikke umiddelbart tilgængelige offentlige arkivalier efter arkivlovens bestemmelser.

Det fremgår af undersøgelsen, at samtlige kommuner bortset fra kommunerne Dragør, Greve, Lolland, Læsø, Randers, Rødovre og Syddjurs har svaret, hvilket er en lidt dårligere svarprocent end i 2017.

42 kommuner angiver at have modtaget i alt 990 ansøgninger om adgang til arkivalier, hvoraf 979 blev imødekommet, mens 11 blev afslået.

Der foreligger i lighed med de forrige år ingen oplysninger i Rigsarkivets rapport om sagsbehandlingstiden i kommunerne.

Oplysningerne om de kommunale arkiver giver ikke udvalget anledning til bemærkninger.

III. SAMMENFATNING

Udskudte afleveringer på grund af hyppig administrativ brug af papirarkivalier fra Finansministeriet og skifteretter har ikke givet udvalget anledning til bemærkninger.

Forlængelsen af tilgængelighedsfrister i 2019 af hensyn til statens sikkerhed eller rigets forsvar, vidners eller andres sikkerhed i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning, enkeltpersoner eller selskabers interesser i at beskytte erhvervshemmeligheder og hensynet til særlige offentlige eller private interesser har ikke givet udvalget anledning til bemærkninger.

Udvalget har fundet, at Rigsarkivets sagsbehandlingstider og fokus herpå generelt fortsat må anses for særdeles tilfredsstillende. Nogle myndigheder har i enkelte tilfælde været for længe om at svare, mens Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Personalestyrkelse i flere tilfælde har været for længe om at svare. Ligesom i 2018 er det generelle indtryk dog fortsat, at svartiderne er bedre end tidligere.

Afslagsprocenterne, der ligesom de foregående år er lave, samt de i øvrigt foreliggende oplysninger om afslagene, har ikke givet udvalget anledning til bemærkninger.

En del af afslagene i 2019 vedrører nyere strafferetligt materiale fra blandt andet nyere drabssager med henblik på research og i nogle tilfælde publikation. Rigsarkivet, der skal give samtykke, når arkivenheden indeholder oplysninger om enkeltpersoners private og økonomiske forhold, jf. arkivlovens § 23, stk. 1, og § 31, og den afleverende myndighed,

der skal give samtykke, når materialet fra strafferetsplejen er yngre end 50, jf. arkivlovens § 24, stk. 1, har fastholdt en restriktiv praksis. Hensynet til privatlivets fred hos personer nævnt i materialet og nulevende efterladte vægtes højere end hensynet til i detaljer at kunne formidle sagerne til offentligheden.

Efter en samlet vurdering af de særlige hensyn til beskyttelse af privatlivet og efterforskningen af straffesager og oplysningerne om de ansøgninger om adgang, der er blevet afslået, finder udvalget, at der ikke er grundlag for at kritisere den afvejning af modsatrettede hensyn, der fører til den restriktive praksis.

En række ansøgere har i løbet af 2019 fået afslag, jf. arkivlovens § 27, vedrørende dele af materiale fra tiden omkring 2. verdenskrig. Materialet er afleveret af PET med forlænget tilgængelighedsfrist, og PET har afslået samtykke med tilsyneladende enslydende begrundelser, der henviser til hensynet til efterretningstjenestens samarbejde med udenlandske samarbejdspartnere og risikoen for identifikation af humane kilder.

Udvalget har efter karakteren af de pågældende sager fundet, at der ikke er grundlag for at kritisere den tilsyneladende restriktive praksis med hensyn til adgang til selv ældre arkivalier med forlænget tilgængelighedsfrist. Udvalget har dog bemærket, at den standardprægede begrundelse om hensynet til efterretningstjenestens udenlandske samarbejdspartnere og beskyttelsen af humane kilder, der anvendes selv for så vidt angår ældre arkivalier, ikke giver mulighed for nærmere at vurdere PETs afvejning af de efterretningsmæssige hensyn i forhold til hensynet til adgang til arkivalierne

Oplysningerne om de kommunale arkiver har ikke givet udvalget anledning til bemærkninger.

Næstved, den 25. oktober 2021

Anders Martin Jensen
formand